

Kommungemensam granskning välfärdsbrottslighet Intern kontroll 2025

Fritidsförvaltningen

Klicka eller tryck här för att
ange text.

Upprättad: 2025-04-30

Granskare: Hillevi Ventura och
William Samuelsson

Innehållsförteckning

Kommungemensam granskning välfärdsbrottslighet	1
Sammanfattning	3
Syfte med granskningen	4
Granskningsmetod	4
Resultat	5
Slutsatser och förbättringsförslag	12

Sammanfattning

Enligt beslut i kommunstyrelsen 2024-11-27 (STK-2024-1428) ska en granskning avseende välfärdsbrott genomföras under 2025.

Granskningen skall göras genom ett antal frågor. Frågorna kompletteras med en självskattning av det egna arbetet med att motverka välfärdsbrott.

Utgångspunkt för granskning är handlingsplanen **Att förebygga och hantera ekonomisk brottslighet och oegentligheter i välfärden** (STK 2019–1285).

Handlingsplanen består av fyra områden:

1. Otillåten påverkan och interna oegentligheter
2. Inköp och upphandlingar
3. Enskilda
4. Företag och föreningar som får bidrag och/eller levererar tjänster till staden

Fritidsförvaltningen bedömer att Fritidsnämndens verksamhet arbetar med ändamålsenlig och tillräcklig kontroll för att motverka välfärdsbrott i stort. Det finns dock förbättringsområden inom området samverkan med myndigheter och andra förvaltningar.

Det finns även områden som kan undersökas vidare inom området intern kontroll framöver.

Syfte med granskningen

Syftet med granskningen är att undersöka hur stadens förvaltningar och helägda bolag arbetar för att motverka välfärdsbrottslighet, liksom graden av ändamålsenlighet.

Resultatet av granskningen kommer användas som underlag för det fortsatta, och ständigt pågående, arbetet med att utveckla kunskap, metoder och processer inom området.

Granskningen är en kommungemensam granskning som skall redovisas till kommunstyrelsen. Granskningen återrapporteras senast 31 maj 2025.

Granskningsmetod

Granskningen har utförts genom intervjuer med anställda på fritidsförvaltningen utifrån de frågor som stadskontoret tagit fram för granskningen samt hur arbetet gått med handlingsplanen. Frågorna har kompletterats med en självskattnings av det egna arbetet med att motverka välfärdsbrott.

Frågor:

- *Hur arbetar nämnden i stort med att motverka välfärdsbrottslighet?*
- *Vilka risker inom de områden som handlingsplanen omfattar (enskilda, företag och föreningar, inköp och upphandling, otillåten påverkan och interna oegentligheter) har nämndens verksamheter identifierat och hanterat sedan handlingsplanen beslutades 2020?*
 - *Kan avse risker som hanterats såväl inom ramen för arbetet med intern kontroll som på andra sätt.*
 - *Skriv endast om de delar som är relevanta för nämndens verksamhet.*
- *Hur har nämndens arbete inom området med att motverka välfärdsbrott utvecklats sedan handlingsplanen beslutades 2020?*
- *Hur delar nämndens verksamheter information med andra nämnder, myndigheter och andra relevanta aktörer kopplat till frågor som rör välfärdsbrott?*
- *Hur inhämtar nämndens verksamheter information med andra nämnder, myndigheter och andra relevanta aktörer kopplat till frågor som rör välfärdsbrott?*
- *Vad upplever nämnden som de stora utmaningarna i arbetet med att förebygga välfärdsbrott?*

- *Med vilka och hur samverkar nämnden med andra nämnder, myndigheter och andra relevanta aktörer i arbetet med att förebygga, kunskapsutveckla, kontrollera?*
- *Med vilka andra nämnder, myndigheter och andra relevanta aktörer ser nämnden ett behov av att utveckla samverkan i arbetet med att förebygga, kunskapsutveckla, kontrollera?*
- *Vilka funktioner/verksamheter inom nämndens uppdrag har identifierats som särskilt betydande i arbetet med att motverka välfärdsbrottslighet?*

Avgränsningar

I handlingsplanen anges områden (enskilda, företag och föreningar, inköp och upphandling, otillåten påverkan och interna oegentligheter) och alla områden har beaktats i granskningen utom enskilda. Fokus har främst varit på delen kring företag och föreningar. Detta då fritidsförvaltningen har varit del av arbetsgruppen i arbetet med handlingsplanen i denna del.

Resultat

Fritidsnämnden ansvarar för kommunens samlade fritidsverksamhet för att därigenom främja fysisk aktivitet, delaktighet och en meningsfull fritid för Malmöborna.

Nedan redovisas svaren på granskningens frågor.

Hur arbetar nämnden i stort med att motverka välfärdsbrottslighet?

Fritidsnämnden arbetar med välfärdsbrottslighet genom att följa de anvisningar som arbetas fram centralt av stadskontoret när det gäller inköp och upphandling, ekonomi samt rekrytering och personalfrågor (otillåten påverkan och interna oegentligheter). Fritidsnämnden arbetar genom föreningsenheten särskilt med välfärdsbrottslighet kopplat till stöd och bidrag till föreningar.

Fritidsnämnden beslutar varje år om en intern kontrollplan som följs upp.

Vilka risker inom de områden som handlingsplanen omfattar (enskilda, företag och föreningar, inköp och upphandling, otillåten påverkan och interna oegentligheter) har nämndens verksamheter identifierat och hanterat sedan handlingsplanen beslutades 2020?

- Kan avse risker som hanterats såväl inom ramen för arbetet med intern kontroll som på andra sätt.
- Skriv endast om de delar som är relevanta för nämndens verksamhet. Hur har

nämndens arbete inom området med att motverka välfärdsbrott utvecklats sedan handlingsplanen beslutades 2020?

Fritidsnämndens verksamheter har identifierat och hanterat flera risker sedan handlingsplanen beslutades 2020, arbetet har skett i enlighet med stadens övergripande arbete för att motverka välfärdsbrottslighet. Framför allt inom området föreningsstöd och föreningsbidrag där fritidsförvaltningen deltagit i en förvaltningsöverskridande arbetsgrupp i just denna fråga.

Flera risker kring inköp och upphandling samt ekonomihantering har identifierats och hanterats enligt nedan beskrivning:

I frågor om upphandling och inköp så utgår verksamheten efter vissa standarder och tillvägagångssätt utefter rutiner och riktlinjer på Malmö stads intranät (Komin). Information om att förhålla sig till riktlinjer och policy finns också på intranätet. Dessa förhållningsregler och krav säkerställer att upphandlingar, beställningar och inköp har en relevant process för att arbetet och medarbetarna på förvaltningen ska kunna motverka välfärdsbrottslighet. Alla avtal ska kontrolleras emellanåt. Detta för att uppgifterna ska vara korrekta och för att säkerställa att förvaltningen inte betalar ut till felaktig leverantör eller sluter ett avtal med felaktiga leverantörer.

På fritidsförvaltningen så ska inköp ske i enlighet med rutin för avtal. Detta i enlighet med stadens rutiner och riktlinjer, för att kommunen vill säkerhetsställa att förvaltningarna inte ingår i en förhandling med felaktiga leverantörer och att man som medarbetaren och intressent kan känna sig trygg med att hanteringen förebygger välfärdsbrott. Förvaltningen ser ett behov av att särskilt följa hur detta efterlevs i kommande planer för intern kontroll.

För att motverka oegentligheter gällande hantering av fakturor så sker granskning, kontering, attestering och signering av olika personer på förvaltningen. Huvudregeln är att ingen enskild person själv ska kunna hantera en transaktion i alla led. När en ny leverantör ska läggas upp i ekonomisystemet så görs det interna kontroller av den gemensamma redovisningsenheten. Systemet betalkontroll fångar upp kommande utbetalningar till leverantören som av systemet upplevs som avvikande. Kontroll görs även så rätt belopp betalas ut till rätt mottagare, att det är rätt organisationsnummer, bankgiro, bankkontonummer till privatpersoner. Det finns rutiner centralt från Stadskontoret kring hur bluffakturor ska hanteras. Rutinen påvisar hur man ska agera vid misstanke om bluffaktura. Inför sommaren skickas påminnelse ut till förvaltningens medarbetare då bluffakturor ökar. Kreditupplysningar kan tas ut via betalkontroll ut där uppgifter om exempelvis styrelse och skatteskulder framkommer från leverantören. Detta sker i dialog med ekonomienheten på förvaltningen.

För att motverka välfärdsbrottslighet i frågor kring ekonomi och inköp/upphandling är kompetensen och kvalifikationerna för att kunna utföra arbetet en viktig faktor. Medarbetare och chefer på fritidsförvaltningen ska kunna utföra, informera och hantera frågor i förhållande till befattning. I de fall kunskapen är bristfällig finns det information/utbildningar om ämnet inom Malmö stad centralt och på intranätet (Komin). Det finns ett årshjul på fritidsförvaltningen där personal informeras om bisyssla, otillåten påverkan, jäv och informationssäkerhet. Just bisyssla kommer att särskilt adresseras genom intern kontroll 2025.

Frågan om otillåten påverkan i samband med tjänsteutövning har särskilt tagits upp på medarbetarenkät som genomfördes under 2024. Resultatet för förvaltningen är att 77% inte blivit utsatta och att de som blivit utsatta fått stöd och hjälp. Fritidsnämnden ser ett behov av att följa upp och arbeta vidare med denna fråga inom verksamheten för arbetsmiljö och stöd till anställda.

Vidare finns särskilda regler för kontroll och granskning avseende bidrag till föreningar. Risker har bland annat hanterats inom ramen för intern kontroll 2023 och 2024.

Förebyggande- och kunskaps utvecklande arbete:

Sedan 2023 har fritidsnämnden intensifierat arbetet med verksamhetsutveckling och processöversyn för att stödet till föreningar skall vara transparent, regelstyrkt och likabehandlande. Särskilt fokus har legat på att effektivisera processer kopplade till föreningsstödet med utökad digitalservice för föreningar.

Sedan januari 2024 ansöker föreningar direkt i verksamhetssystemet Rbok om att bli registrerad förening och registrerad bidragsberättigad förening, vilket gör processen tydligare och enklare både för föreningar och för personal som handlägger ärendena.

Riktlinjer har upprättats och antagits av Fritidsnämnden vad det avser särskild granskning. Rutiner har kopplats till riktlinjerna.

Under 2024 har övergång skett från ärendehanteringssystem Platina till verksamhetssystem Rbok som gemensam plattform, vilket både förenklat och förtydligat ärendehantering.

Arbetet med att förtydliga information till föreningar för att minska risker för fel och detta arbete fortgår under 2025.

En översyn pågår av riktlinjer för Föreningsstöd och planeringen är att ett tydligare Föreningsstöd 2026 skall beslutas av Fritidsnämnden hösten 2025.

Ett AI-projekt har startats i samarbete med IT-enheten samt serviceförvaltningens Civic Lab hösten 2024 för att hantera kontroll av föreningarnas årshandlingar via AI. En

prototyp till AI granskare finns för denna kontroll finns nu men det finns ingen praktisk lösning på plats ännu då det inte finns central infrastruktur i staden för denna typ av IT-tjänster.

Fritidsnämnden erbjuder flera utbildningar till föreningar, varav vissa är obligatoriska för att bli bidragsberättigad förening. Planer på att kunna erbjuda e-utbildningar till föreningar har inte kunnat genomföras då det inte finns möjligheter att utföra detta med tillgängliga resurser som finns i staden centralt.

Granskning och kontroll:

Fritidsnämnden äger rätt att begära in medlemsregister och bokföring från förening som ansökt om eller fått bidrag/stöd. Fritidsnämnden har rätt att fatta beslut som avviker från gällande bidragsbestämmelser och väljer varje år ut föreningar och organisationer för särskild granskning.

Avvikelser från gällande bidragsbestämmelser kan exempelvis göras utifrån en barnkonsekvensanalys med hänsyn till ett barnrättsperspektiv.

Varje år görs även en grundkontroll av de föreningar som har registrerats på fritidsförvaltningen under året, stickprov på olika handlingar och grundkontroll på de obligatoriska årshandlingarna. Föreningar som uppvisar stora förändringar i verksamheten kan väljas ut för särskild granskning. Fördjupad granskning kan också förekomma. Granskning och grundkontroll är till för att förvaltningen ska få en bra inblick i föreningens/organisationens verksamhet samt för att se över stöd till de föreningar som av olika anledningar inte följer fritidsnämndens regler och villkor.

En årlig grundkontroll görs i samband med att föreningar och organisationer skickar in de obligatoriska årshandlingarna. Kontrollen baseras på villkoren under grundläggande krav. Vid eventuella avvikelser kontaktas föreningen/organisationen som får förklara avvikelsen och/eller komplettera information som saknas. Beslut om konsekvens till följd av grundkontroll fattas av fritidsförvaltningen på delegation samt med grund i barnkonsekvensanalys.

Förvaltningen kan årligen utföra stickprov på ett antal föreningar och organisationer och dessa innefattar en eller flera handlingar i form av resultat- och balansräkning, revisionsberättelse, kontroll av eventuella skulder, systematisk brandskyddskontroll och rutin vid kontroll av begränsat registerutdrag. Urvalet görs slumpmässigt och syftet är att följa upp så att förening eller organisation följer grundläggande kraven. Vid eventuella avvikelser kontaktas föreningen/organisationen som får förklara avvikelsen och/eller komplettera information som saknas. Beslut om konsekvens till följd av stickprovskontroll fattas av fritidsförvaltningen på delegation och kan komma att ligga till underlag för vidare granskning.

Varje år väljs ett antal föreningar och organisationer ut för en särskild eller fördjupad granskning utöver grundkontrollen.

Vid särskild granskning kan bidragsberättigade föreningar och organisationer som har uppvisat stora förändringar i antalet deltagartillfällen och/eller antalet medlemmar få en ingående utredning kring föreningens verksamhet och bidragsansökningar. Föreningar kan även bli slumpmässigt utvalda. Föreningar kan även bli utvalda om eventuella brister uppmärksammas av fritidsförvaltningen eller om förvaltningen fått tips om eventuella brister i föreningen från annan aktör. Det kan exempelvis röra brister i föreningarnas verksamhet utifrån ett barnrättsperspektiv.

Som underlag för särskild granskning används uppgifter från närvaroregistrering, obligatoriska årshandlingar, redovisning i det digitala systemet, rutin för kontroll av begränsat registerutdrag för ledare och medlemsregister.

Urvalet av föreningar och organisationer som väljs ut för särskild granskning följer datumen för ansökan om grundstöd. Fördjupad granskning kan ske i de fall då uppgifter har kommit fritidsförvaltningen till handa som kan påverka en förenings eller organisations registrering, beviljande av bidrag/stöd och/eller bokning av kommunala idrottsanläggningar. Vid misstanke om att förening eller organisation bryter mot villkoren under grundläggande krav eller medvetet lämnar in felaktiga uppgifter, kan fritidsförvaltningen begära in bokföring och kompletterande information från föreningsstyrelse, myndigheter och/eller andra aktörer som bedöms vara av vikt för utredningen.

I de fall då redovisning visar brister och/eller att inkomna uppgifter inte stämmer, görs en bedömning. Bedömningen fastställer medlemsantal och deltagarantal och används för att beräkna aktivitetsstöd och grundstöd. En bedömning görs också om de felaktiga uppgifterna är medvetet inlämnade eller till följd av okunskap/slarv. En särskild bedömning görs vid varje enskilt fall. I bedömningen genomförs alltid en barnkonsekvensanalys. Missbruk eller lämnande av oriktiga ansökningsuppgifter kan leda till återbetalningsskyldighet, avstängning och polisanmälan. Beslut om konsekvens till följd av särskild granskning fattas av fritidsförvaltningen utifrån av fritidsnämnden antagna riktlinjer.

Arbetet med digitalisering och processer har ökat möjligheten att utföra fler av de tidskrävande särskilda granskningarna. Ambitionen är att gå från 20 stycken särskilda granskningar per år till 30 per år.

Fritidsförvaltningen har rutiner upprättade för kontroll av föreningars skulder till förvaltningen som fungerar tillfredsställande.

Hur delar nämndens verksamheter information med andra nämnder, myndigheter och andra relevanta aktörer kopplat till frågor som rör välfärdsbrott?

Hur inhämtar nämndens verksamheter information från andra nämnder, myndigheter och andra relevanta aktörer kopplat till frågor som rör välfärdsbrott?

Ett nätverk för bidragsförvaltningar som ger bidrag till idéburen sektor har upprättats i enlighet med handlingsplanen 2019. Det finns en styrgrupp och ett handläggforum. I detta nätverk utbyts information och utförs utbildningsinsatser. Vidare finns ett "avdelnings-chefsnätverk inom ramen för arbetet mot välfärdsbrott" i syfte att utbyta erfarenhet och öka kunskap. Staden deltar också i ett kommunöverskridande nätverk där SKR bjuder in till konferenser och seminarier för att öka kunskap och arbeta för förändringar och åtgärder som behöver vidtas för att minska välfärdsbrott.

Informationsutbyte sker idag genom kontakter mellan handläggare i upprättat nätverk.

Med vilka och hur samverkar nämnden med andra nämnder, myndigheter och andra relevanta aktörer i arbetet med att förebygga, kunskapsutveckla, kontrollera? Med vilka andra nämnder, myndigheter och andra relevanta aktörer ser nämnden ett behov av att utveckla samverkan i arbetet med att förebygga, kunskapsutveckla kontrollera?

Kommunfullmäktige beslutade 2018 att ett gemensamt boknings- och bidragssystem för stadens bidragsgivande förvaltningar ska implementeras. Med ett gemensamt bidragssystem och föreningsregister är tanken att skapa en gemensam grundkontroll av de föreningar som får bidrag från staden. Det blir dessutom möjligt att kontrollera i vilken utsträckning och för vad föreningarna har fått bidrag från andra förvaltningar än den egna. Med gemensamma regler och rutiner för bokning av lokaler bör förvaltningarna även samordna systematisk kontroll och uppföljning. Fritidsförvaltningen fick ett samordnande uppdrag för upphandling, utveckling och implementering. Fritidsförvaltningen upphandlade systemet Rbok som efter projektering sattes i drift 2022. Ingen av övriga förvaltningar valde att ingå i projektgrupp och implementering av systemet och så är det till dags datum. Fritidsförvaltningen har i flera olika forum tagit upp frågan. Detta gör att syftet med kommunfullmäktiges beslut inte har kunnat uppfyllas då utbyte i Rbok inte kan användas när endast en förvaltning har information i systemet.

Fritidsförvaltningen samverkar med Föreningspool i Malmö samt RF SISU för utbyte i samband med granskningar av föreningar.

Fritidsnämnden har kontakter med Skatteverket och Arbetsförmedlingen för att införskaffa information om föreningar i förhållande till bidrag. Det finns svårigheter i kontakter med dessa myndigheter då lagstiftning inom offentlighets- och sekretesslag sätter stopp för

informationsutbyte på ett effektivt och systematiskt sätt. Kontroller sker vid behov eller som stickprov.

Vad upplever nämnden som de stora utmaningarna i arbetet med att förebygga välfärdsbrott?

Förutom behovet att ha ett effektivt och systematiskt sätt för utbyte av information med andra myndigheter och förvaltningar i staden ser Fritidsnämnden att behov finns av stöd från Ekobrottsmyndigheten. Det finns dock även här utmaningar i förhållande till lagstiftning.

Vilka funktioner/verksamheter inom nämndens uppdrag har identifierats som särskilt betydande i arbetet med att motverka välfärdsbrottslighet?

Fritidsnämnden ser särskilt behov av att inom nämndens uppdrag kring stöd och bidrag till föreningar fortsätta arbetet med granskningar och informationsutbyte i arbetet med att motverka välfärdsbrottslighet.

Vidare ser fritidsnämnden ett behov av att det finns en infrastruktur i staden centralt med resurser och kompetens för digitaliseringsarbetet. Arbetet med att effektivisera och systematisera kontroll och granskning blir lidande om det inte finns en stödstruktur för IT-lösningar. Fritidsförvaltningen har fått hitta och leta lösningar i egen regi i den mån det har varit möjligt.

Hur skattar nämnden sammantaget det egna arbetet med att motverka välfärdsbrottslighet:

		Tillfredsställande	Förbättringsområde	Ej tillfredsställande, behöver ses över omgående
1	Övergripande	X		
2	Förebygga	X		
3	Kunskapsutveckla	X		

		Tillfredsställande	Förbättringsområde	Ej tillfredsställande, behöver ses över omgående
4	Samverka		X	
5	Kontrollera	X		

Slutsatser och förbättringsförslag

Fritidsnämndens arbete för att motverka välfärdsbrottslighet bedöms som tillfredsställande. Fritidsnämnden har implementerat stadens rutiner och riktlinjer i enlighet med handlingsplanen i förvaltningens ordinarie arbete.

Fritidsnämndens arbete med granskning och kontroller har utvecklats och fungerar tillfredsställande. Många kommuner och städer hör av sig för att ta del av förvaltningens arbetssätt med särskild granskning.

Det finns behov av att säkerställa arbetet för att motverka välfärdsbrottslighet avseende samarbetet mellan förvaltningar som ger bidrag i staden. Detta arbete fungerar idag inte på ett tillräckligt systematiskt sätt. Det finns ett behov av att övriga förvaltningar följer kommunfullmäktiges beslut om att gå med och implementera i ett gemensamt verksamhetssystem för bidrag.

Det finns vidare behov att fortsätta att på alla sätt och i olika sammanhang framföra behov av att samarbete med andra myndigheter sker effektivt och systematiskt.

Slutligen finns det behov av att staden centralt arbetar upp en infrastruktur för digitalisering för arbetet med kontroller, AI granskare, etcetera kan göras på ett effektivt och systematiskt sätt.